

Bir Tarihi Coğrafya Denemesi: İstanbul Çeşmeleri

An historical geography dissertation: Istanbul fountains

Mustafa Kahraman^{1*}

¹ *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, İstanbul*

Özet

Çalışmanın amacı, İstanbul Şehrinde bulunan çeşme ve sebillerin İstanbul Şehri üzerindeki yeri ve önemini ortaya koymaktır. Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde çalışma sahasının sınırları belirlenmiştir. Buna göre İstanbul şehrinden kast edilen yer, Bugün için Fatih İlçe sınırlarına denk gelen tarihi suriçi bölgesidir. Çalışmanın zaman aralığı, İstanbul'un fethedildiği 1453 yılı ile çeşme ve sebillerin işler durumda olduğu diğer bir ifade ile çeşme ve sebil kültürünün devam ettiği 1980'li yıllarını kapsamaktadır. İkinci bölümde tarihi yarımadanın fiziki koşulları incelenmiştir. Buna göre çeşme ve sebil için gerekli olan su miktarının sur içi bölgesinde bulunmadığı tespit edilmiştir. Fiziki coğrafya şartlarının elverişli olmamasına rağmen, yarımadadaki çeşme sayısının fazla olmasının sebebi beşeri coğrafya şartlarıyla alakalıdır. Dördüncü bölümde, İstanbul'da bulunan çeşme ve sebillerin, İstanbul Şehri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Buna göre çeşme ve sebiller İstanbul'u bir çok açıdan etkilemiştir. Batı tarzı mimari üslubun öncüleri olarak ve yol sistemlerinde belirleyici roller üstlenerek şehri fiziksel yönden etkilerken, saka teşkilatı ve çeşmelerin etrafında yer alan zanaatkarların faaliyetleriyle şehri ekonomik yönden etkilemişlerdir. Bunun dışında, çeşme ve sebiller, İstanbul Şehrinin sosyal coğrafyası üzerinde de etkili olmuşlardır: Halkalı İsale Hatları, altıncı tepeden birinci tepeye doğru devam eden su bölümü çizgisini takip etmiştir. Bu hat üzerinde olan çeşmeler, suya ilk ulaşan ve suyu en bol olan çeşmelerdir. Daha alçak rakımda olan çeşmelerde ise su miktarı daha azdır. Bu su hattı üzerinde İstanbul'un önde gelen kişileri ikamet ederken kıyılarda ise maddi durumu kötü olan gayri müslimler ikamet etmekteydi. Pera'da ise tersi olmuş, müslümanlar kıyılarda yoğunlaşmışlardır. Tüm bunların yanı sıra sebillerle İstanbul'un merkezi iş alanlarının da bir birine denk geldiği gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İstanbul Çeşme ve Sebilleri, Osmanlı Şehri, Su Kültürü, Şehir Coğrafyası

Abstract

The aim of the study, Located in Istanbul city fountain and water dispenser place on Istanbul City and demonstrates the importance. The study consists of four parts. The first part of the study area boundaries are determined. Accordingly, it implied from the city of Istanbul where, corresponding to the Fatih district boundaries for today inside the historic walls of. The time interval study The Turks conquered Istanbul in 1453 and water dispenser jobs when the fountain is the case in other words Continued culture of fountain and water dispenser include the 1980s simplicity this text uses. In the second part of the physical conditions of the historical peninsula were examined. Accordingly It was determined The necessary water is not available in the Walled place for fountain and water dispenser. Despite the lack of favorable terms of physical geography, The reason behind the high number of fountains in the peninsula is related to the human geography conditions. In the fourth chapter, fountains and water dispenser in Istanbul , their impact on the city of Istanbul were examined. Accordingly, fountains and water dispenser Istanbul has affected in many ways. Western-style architecture in the style can be seen as pioneers of the road system and while affects the physical aspect saka

*İletişim Yazarı: M. Kahraman, e-posta: mustafa.kahraman@istanbul.edu.tr

organization and in the activities of artisans located around the fountain were affected economically. Otherwise fountains and water dispenser are still effective social geography of the city Istanbul. Sixth hill-ringed waters continued toward the first hill portion of the water line are followed. Fountains that are on this line, the first to reach the water and the most abundant fountains of water. the fountains in lower altitude has less than the amount of water. While leading people iving in Istanbul on water line the poor financial situation of non-Muslims lived. Pera was also the contrary, Muslims are concentrated in coasts. All of them, as well as sablis Istanbul's Central Business Areas has been observed that coincided with each other.

Keywords : İstanbul fountain and water dispenser, ottoman city, aquaculture, urban geography